

ПАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Дунаева Лариса Миколаївна

доктор політичних наук, директор Інституту інноваційної та післядипломної роботи, завідувач кафедри соціальної роботи ІПО ОНУ імені І. І. Мечникова

Нікогосян Ольга Олександрівна

кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри соціальних теорій ІПО ОНУ імені І. І. Мечникова

Варнава Уляна Володимирівна

кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри соціальної роботи ІПО ОНУ імені І. І. Мечникова

Анотація: У статті описуються окремі соціально-психологічні та політико-правові аспекти розвитку сучасного суспільства України. Окремої **уваги** приділено найбільш уразливій точці - механізмам врахування та узгодження інтересів у процесі прийняття політичного рішення у демократичній державі.

Ключові слова: суспільство, напрями розвитку, соціальне партнерство, узгодження інтересів.

Summary: The article describes some social-psychological and political, legal aspects of development of modern society in Ukraine. Special attention was paid to the most vulnerable are the mechanisms of integration and coordination of interests in the process of making political decisions in a democratic state.

Keywords: society, directions of development, social partnership, coordination of interests.

Сучасна суспільно-політична ситуація в масштабах культурно-історичного досвіду країн пострадянського простору характеризується активізацією суспільних новоутворень. В Україні у сучасному кризовому етапі її розвитку спостерігаються як намагання до консолідації наявних політико-правових, соціально-психологічних ресурсів, так і їх відновлення з метою створення демократичної країни, яка спрямована на розвиток, але зберігає власний культурно-історичний, психологічний, етнічний спадок.

Кризовий стан країни у пострадянські часи істотно загальмував власний поступ України на шляху свого суспільного розвитку. Проте перетворившись на відкрите суспільство Україна потрапила під вплив глобальної інформаційної хвилі. Тому рух до суспільства європейського типу в нашій країні за часів незалежності був не стільки призупинений, скільки прискорений процесами глобалізації. Багато вчених стверджує, що вивести закономірності взаємозв'язку особистості і суспільства, умови і

чинники, які впливають на цей процес, послуговуючись даними тільки психології, соціології, етнографії, медицини чи біології, неможливо.] Потрібна міждисциплінарна кооперація, що дало б змогу врахувати всі наукові досягнення у вивченні людини.

Узгодження різних групових інтересів, пошук шляхів підтримки соціального консенсусу становлять основу функціонування демократичної політичної системи. Взаємодія громадянського суспільства і держави на Заході здійснюється, зокрема, в рамках системи функціонального представництва, елементи якої - різні консультативні комітети, експерти та наглядових рад при органах законодавчої та виконавчої влади, круглі столи, різні форми переговорів між представниками групових інтересів і держави.

Механізми соціального партнерства довгий час були невід'ємною частиною цієї системи, часто її ключовим елементом. Кейнсіанські методи економічного регулювання відводили державі активну роль у визначенні напрямків розвитку соціально-економічних і трудових відносин, зокрема в рамках моделі добробуту держави.

Підвищення ролі держави в регулюванні економічного і соціального розвитку спиралося на пошуки адекватних форм взаємодії з групами інтересів як всього українського суспільства, так і особистості зокрема. З цих пошуків народилися різні варіанти діалогу основних соціально-економічних сил суспільства, представлених профспілками і підприємницькими асоціаціями, за сприяння або безпосередньої участі держави.

Найбільш уразливою точкою механізмів врахування та узгодження інтересів у процесі прийняття політичного рішення є положення про стимули і мотиви толерантного і помірнього поведінки політиків; спрямованих до досягнення добробуту суспільства і стабільності держави на основі принципів соціальної солідарності. Українські політики, як правило, не мають психолого-мотиваційної основи для узгоджень і ставлять під сумнів необхідність врахування інтересів різних соціальних груп в умовах володіння всією повнотою влади.

Залучення громадян до участі в політиці та облік соціальних інтересів вимагає досить багато часу, що не завжди дозволено в реальній політиці. Однак швидкість ухвалення рішення не може бути первинним і визначальним фактором у цьому. Якість політичного рішення, його довгострокові наслідки - значно більш значущий критерій, ніж швидкість його прийняття.

Зміцнення вертикалі державної влади має як позитивні, так і негативні наслідки. Процес зміцнення вертикалі влади не може не відбитися на стані механізмів врахування та узгодження інтересів, породжуючи вертикалізацію відносин. Відсутність налагодженого діалогу

і суспільства є наслідком вертикальної демократії, у відповідність з якою державні службовці, вбудовані у вертикаль, орієнтуються лише на інстанцію. Що вище за них, від якої вони знаходяться в повній залежності. Наслідком є скорочення каналів комунікації суспільства і держави, поділ сфери політики на реальну й віртуальну, а значить в перспективі й скорочення адаптивних можливостей політичної системи.

Погоджувальні процедури регіонального рівня більш ефективні ніж у центрі, в силу того, що на регіональному рівні об'єктивно має місце більш щільне і персоніфіковане взаємодія влади і суспільства. На наш погляд, серйозними перешкодами на шляху до ефективного соціального діалогу влади і суспільства є, з одного боку, надмірна авторитарність перше, а, з іншого боку, психологія маленької людини останніх. Поєднання того й іншого блокує включення і ефективне функціонування механізму узгодження інтересів та соціально-психологічних та політико-правових напрямів розвитку сучасного суспільства України. Найважливішою умовою ефективності механізму узгодження є достатній рівень політичної культури: бажання слухати суспільство, з одного боку, і вміння грамотно формулювати і цивілізованими методами доносити до владних структур свої інтереси, з іншого.

Інтерес до проблеми механізмів узгодження суспільних інтересів є традиційним для політичної науки, але напрямом, що постійно еволюціонує. Тому вважаємо дане питання не вичерпаним і розглядаємо його як перспективне для подальшого дослідження та теоретичного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дунаева Л. М. Влада і самоврядування: еволюція діалогу / Л. М. Дунаева. О.: Поліграф, 2009. - 356с.
2. Жирнов А. Г. Механизмы согласования интересов в политике. Автореф. дис... кандидата політ, наук: 23.00.02 / А. Г. Жирнов. — Тамбов, 2008. — 26 с.
3. Семененко И. С. Институционализация процесса согласования интересов: к вопросу о перспективах социального партнерства в России и опыте Запада / И. С. Семененко [Електронний ресурс. Режим доступу: <http://ecsocman.hse.ru/data/848/679/1219/017Semenenko.pdf>]